

A helyi önkormányzatok és a Kormányhivatal feladatai a 2019. évi általános önkormányzati választásokat követően

A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek 2019. évi általános választásának kitzítéséről szóló 308/2019. (VII. 26.) köztársasági elnök határozata arról rendelkezett, hogy a köztársasági elnök az Alaptörvény 9. cikk (3) bekezdés e) pontja, valamint 35. cikk (2) bekezdése, továbbá a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény 6. §-a alapján a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek 2019. évi általános választását 2019. október 13. napjára tűzte ki.

Magyarország Alaptörvénye 34. cikk (4) bekezdése alapján a Kormány a fővárosi és megyei kormányhivatalok útján biztosítja a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletét, amelynek eszközeit és terjedelmét a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Möt.) 132. §-a szabályozza.

A Belügyminisztérium által kibocsátott Önkormányzati Hírlevél különszáma 2019. évi 10. szám Önkormányzati Tudástár II. felkészülés a helyi önkormányzati választások utáni teendőkre címmel szakmai kiadvány tett közzé, mely az alábbi linken tekinthető meg:

<https://www.kormany.hu/download/b/4e/a1000/%C3%96nk%20H%C3%ADrlev%20V%C3%A1laszt%C3%A1si%20Tud%C3%A1st%C3%A1r%202019%20%C3%A9vi%2010%20sz%C3%A1m.pdf>

Alakuló ülés

A képviselő-testület **az alakuló ülését** a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek **választása eredményének jogerőssé válását követő tizenöt napon belül tartja meg.**

Az önkormányzati képviselők és a polgármester választása eredményének ismertetése

A választási bizottság a választás eredményének jogerőssé válását követő öt munkanapon belül átadja a megbízólevelet a megválasztott képviselőnek, így a megbízólevelek átadása az alakuló ülésen vagy azt megelőzően történik. Abban az esetben, ha a választás eredménye ellen jogorvoslatot nyújtottak be, az alakuló ülést a jogorvoslati eljárás lezárása utáni időpontra kell összehívni, de a törvényben megjelölt tizenöt napon belül.

Az alakuló ülést a polgármester hívja össze és vezeti. Amennyiben a polgármester-választás nem volt eredményes, a régi polgármester tisztségében mindaddig megmarad és ellátja ebből adódó feladatait, így összehívja az alakuló ülést, és gyakorolja hatáskörét, amíg az új polgármestert meg nem választják.

A megyei közgyűlés alakuló ülését a választást követő tizenöt napon belül **a korelnök hívja össze és vezeti** a megyei közgyűlés új elnökének megválasztásáig.

Az alakuló ülés nyilvánosságának biztosítása érdekében az ülés időpontjáról, helyéről a település lakosságát, az ülésre meghívottakat a helyben szokásos módon kellő időben értesíteni kell. A meghívó tartalmazza az alakuló ülés tervezett napirendi pontjait. Az alakuló ülésre meg kell hívni mindazon személyeket, akik a Möt. szerint az ülésen részt vehetnek. A meghívó tájékoztatásul külön megküldhető különböző társadalmi, civil és egyéb szervezetek képviselőinek is.

A képviselő-testület az alakuló vagy az azt követő ülésen **megalkotja vagy felülvizsgálja szervezeti és működési szabályzatáról szóló rendeletét**, a polgármester előterjesztése alapján **megválasztja**

a bizottság vagy bizottságok tagjait, az alpolgármestert, alpolgármestereket, dönt illetményükről, tiszteletdíjukról.

Az alakuló ülésen kell **esküt tenni** az önkormányzati képviselőnek és értelemszerűen a polgármesternek is.

A polgármester megbízása az új polgármester megválasztásáig tart, tehát a régi tisztség megszűnik, és új jogviszony keletkezik. A polgármester jogai és kötelezettségei a megválasztásával keletkeznek, a megbízás megszűnésével szűnnek meg.

A polgármester tisztségét főállásban vagy társadalmi megbízatásban látja el. A **főállású polgármester illetményre, a társadalmi megbízatású polgármester tiszteletdíjra** jogosult.

A főállású polgármester, a társadalmi megbízatású polgármester, havonta **költségtérítésre jogosult**, amely az illetményének, tiszteletdíjának 15%-ában meghatározott összeg.

A képviselőnek, a bizottsági elnöknek, a bizottság tagjának, a tanácsnoknak a képviselő-testület **rendeletben meghatározott tiszteletdíjat, természetbeni juttatást** állapíthat meg.

A képviselői tiszteletdíj alsó és felső határát a törvény nem határozza meg, azonban azt előírja, hogy **a tiszteletdíj megállapítása nem veszélyeztetheti az önkormányzat kötelező feladatai ellátását.**

A **képviselő részére** az általa előlegezett, számlával **igazolt, szükséges költsége téríthető meg**, ha az a képviselő-testület képviseletében vagy a képviselő-testület, továbbá a polgármester megbízásából végzett tevékenységével összefüggően keletkezett. A fenti rendelkezésekből fakad, hogy számára költségátalány nem állapítható meg.

Az önkormányzati képviselő tiszteletdíja és egyéb juttatása közérdekből nyilvános adat.

A képviselő-testület **az alakuló vagy az azt követő ülésén** az Möt. szabályai szerint **alkotja meg vagy vizsgálja felül** szervezeti és működési szabályzatáról szóló rendeletét. Bizottságok alakítása, választása esetén szükség lehet az Szmsz. módosítására, ha a korábbi rendelkezésektől el kíván térni a testület, így **a vonatkozó döntések meghozatala előtt kell módosítani az Szmsz-t.**

A képviselő-testület az alakuló vagy az azt követő ülésen a polgármester előterjesztése alapján **megválasztja a bizottság vagy bizottságok tagjait.**

A száz főt meg nem haladó lakosú településen a bizottsági feladatokat **a képviselő-testület látja el, ezért ezeken a településeken bizottságok nem alakíthatók.** Az **ezer főt meg nem haladó lakosú településen** a kötelező bizottsági feladat- és hatásköröket **egy bizottság is elláthatja.** A képviselő-testületnek **a kétezernél több lakosú településen kötelező pénzügyi bizottságot létrehozni.**

A **képviselő megválasztásától számított 30 napon belül** köteles **vagyonynyilatkozatot tenni**, valamint a **megválasztásától vagy az összeférhetetlenségi ok felmerülésétől számított 30 napon belül** a fennálló **összeférhetetlenséget köteles megszüntetni.**

A megválasztását követő harminc napon belüli **vagyonynyilatkozat tétel elmulasztása esetén** - annak benyújtásáig- **az önkormányzati képviselő e tisztségéből fakadó jogait nem gyakorolhatja, tiszteletdíjat, természetbeni juttatást, költségtérítést nem kaphat**

A **vagyonynyilatkozatok vizsgálatát** a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott **bizottság végzi, amely gondoskodik azok nyilvántartásáról, kezeléséről és őrzéséről.**

Az önkormányzat meghatározza gazdasági programját. **Az alakuló ülést követő 6 hónapon belül** a képviselő-testület **elfogadja a gazdasági programot**, illetve ha a gazdasági program az előző ciklusidőn túlnyúló, köteles azt felülvizsgálni.

A gazdasági program, fejlesztési terv helyi szinten meghatározza mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyek a helyi önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi

társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével a helyi önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják.

Nem az alakuló ülés feladata az összeférhetlenségi kérdések rendezése, de már az **alakuló ülésen** célszerű lehet e **kérdés vizsgálata** az összeférhetlenség megszüntetésére **rendelkezésre álló harminc napos törvényi határidőre** tekintettel.

Közös önkormányzati hivatal

Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptv.) 32. cikk (1) bekezdésének d) pontja rögzíti, hogy a helyi önkormányzat törvény keretei között meghatározza szervezeti és működési rendjét, 33. cikkének (3) bekezdése értelmében pedig a képviselő-testület sarkalatos törvényben meghatározottak szerint hivatalt hozhat létre.

A Mötv. kimondja az önkormányzati feladatok ellátását a képviselő-testület és szervei biztosítják. A képviselő-testület szervei – egyebek mellett - a polgármesteri hivatal és a közös önkormányzati hivatal is. A hivatali feladatok ellátása két módon lehetséges: önálló polgármesteri hivatal működtetésével, illetve több önkormányzat által létrehozott közös önkormányzati hivatal útján.

Az önkormányzat képviselő-testületének kötelezően létre kell hoznia és fenn kell tartania polgármesteri hivatalt, vagy közös önkormányzati hivatalt. Ennek megfelelően a hivatallal kapcsolatos döntések alapvetően a képviselő-testület hatáskörébe tartoznak. A fentebb jelzett törvényi keretek között a **testület dönt a hivatal létrehozásáról**, közös önkormányzati hivatal esetén pedig írásbeli megállapodást kell kötni. **A közös önkormányzati hivatal létrehozásáról szóló írásbeli megállapodás érvényességéhez valamennyi érintett önkormányzat képviselő-testületének minősített többségű döntése szükséges.**

Az érintett települési önkormányzatok képviselő-testületei az általános önkormányzati választások napját követő hatvan napon belül állapodnak meg. A megállapodás az általános önkormányzati választásokat követő év január 1-jén lép hatályba.

A hivatali feladatok ellátására vonatkozó **önkormányzati döntést 2019. október 14. és 2019. december 12. között kell meghozni.** A döntés a teljes önkormányzati ciklusra szól, így ezt követően – a cikluson belül – változtatási lehetőség nincs. Ezen időszakban meg kell kötni (szükség szerint módosítani) a közös önkormányzati hivatalok létrehozására vonatkozó megállapodásokat is, azonban a megállapodások csak **2020. január 1-jén lépnek hatályba.**

Ezen időszakban nyílik lehetőség közös önkormányzati hivatal megszüntetésére. Természetesen amennyiben a törvényi feltételek fennállnak, szintén a választásokat követő hatvan napon belül hozható döntés önálló polgármesteri hivatal alakításáról, illetve annak megszüntetéséről is.

A közös önkormányzati hivatal létrehozása minden kétezer fő lakosságszámot meg nem haladó település számára **kötelező**, arról azonban az önkormányzatok – a törvényi keretek között – önállóan döntenek, hogy mely településekkel kívánnak közös hivatalt létrehozni. Főszabályként a kétezer fő feletti lakosságszámú települések önkéntes alapon tartozhatnak közös hivatalhoz, a városi, valamint a kétezer főt meghaladó lakosságszámú települési önkormányzat képviselő-testülete nem tagadhatja meg a közös önkormányzati hivatal létrehozására irányuló megállapodás megkötését, ha azt a vele határos település kezdeményezi. Ebben az esetben a megállapodás megkötése kizárólag a kormányhivatal vezetőjének jóváhagyásával tagadható meg.

A jóváhagyásról vagy annak megtagadásáról szóló döntés ellen az érintett önkormányzat képviselő-testülete– jogszabálysértésre hivatkozással – a döntés közlésétől számított 15 napon belül bírósági felülvizsgálatot kezdeményezhet.

A közös önkormányzati hivatal létrehozásának egyik jelentős feltétele, hogy valamennyi, a közös hivatalhoz tartozó önkormányzatnak **egy járáson belül kell lennie**. Közös önkormányzati hivatalt azon települések alakíthatnak, amelyeknek közigazgatási területét legfeljebb egy település közigazgatási területe választja el egymástól.

Amennyiben a közös önkormányzati hivatalt működtető települések egyike város, akkor a **város a székhely település**. Abban az esetben, ha a közös önkormányzati hivatalt községek hozzák létre, úgy a székhelytelepülést a közös önkormányzati hivatalhoz tartozó önkormányzatok képviselő-testületei határozzák meg.

A közös önkormányzati hivatalhoz tartozó települések **összlakosságának legalább kétezer főnek** kell lennie, vagy a közös hivatalhoz tartozó **települések száma legalább hét** kell, hogy legyen. Szükséges hangsúlyozni, hogy e két feltétel vagylagos. Ennek megfelelően, ha a megállapodó települések lakosság száma nem éri el a kétezer főt, úgy legalább hét település önkormányzata kétezer fő alatt is alakíthat közös önkormányzati hivatalt. Ha a közös hivatalhoz tartozó települések közül valamelyik város, akkor ugyanezen szakasz második bekezdésében meghatározott összlakosság számra vonatkozó követelményt nem kell alkalmazni.

A Möt. a önkormányzati közös hivattal szemben támasztott követelményeket enyhíti abban az esetben, ha a csatlakozó településeken a népszámlálás során a **nemzetiségek regisztrált aránya településenként és nemzetiségenként eléri a húsz százalékot**, valamint a **települések összlakosság száma meghaladja az 1500 főt**, vagy a közös hivatalhoz tartozó önkormányzatok száma legalább öt. Az e feltételeknek megfelelő közös önkormányzati hivatal létrehozásához a fentiekben túl szükséges valamennyi érintett képviselő-testület azonos tartalmú és minősített többséggel elfogadott döntése.

A Möt. rendelkezik a közös önkormányzati hivatal létrehozásának alapvető szabályairól, azonban a Möt.-ben meghatározott feltételek megvalósulása esetén a közös hivatal létrehozása, a közös hivatalban való részvétel nem minden esetben diszkrecionális jogkörre az adott – törvényi feltételeknek egyébként megfelelő – önkormányzat képviselő-testületének.

A megállapodásban az alábbiakról szükséges rendelkezni:

- a közös önkormányzati hivatal létszámáról,
- az egyes településeken működő ügyfélfogadás módjáról és mértékéről, valamint a jegyző, aljegyző illetve ezek megbízottjának ügyfélfogadásáról,
- közös hivatal működtetésével kapcsolatban felmerült költségek vonatkozásában az egyes közös hivatalhoz tartozó önkormányzatok pénzügyi hozzájárulásának mértékéről, amennyiben a Möt. rendelkezéseitől eltérően kívánnak rendelkezni.

A közös önkormányzati hivatal létrehozásáról szóló megállapodást és a kormányhivatal vezetője által pótoltt közös önkormányzati hivatali megállapodást az érintett önkormányzatok szabadon módosíthatják. A módosító megállapodást a közös önkormányzati hivatal jegyzője megküldi az illetékes kormányhivatal részére.

A kormányhivatal a közigazgatási és munkaügyi bíróságtól a módosító megállapodás kézhezvételétől számított harminc napon belül kérheti a módosító megállapodás érvénytelenségének megállapítását, ha a módosítás a közös önkormányzati hivatal működését ellehetetleníti.

A közös hivatal határidőben történő önkéntes megalakításának hiánya esetén a törvény kijelölési szabályok alkalmazását teszi kötelezővé.

Ha az érintett képviselő-testületek a megállapodást hatvan napon belül nem kötik meg, vagy valamely település a közös hivatalhoz nem csatlakozik, **a kormányhivatal vezetője a határidő lejártát követő második hónap első napjával (2020. február 1.)** döntésével kijelöli a közös önkormányzati hivatalhoz tartozó településeket és egyúttal pótolja a közös önkormányzati hivatalról szóló megállapodást.

Az érintettnek vagy érintetteknek a fenti határidőn belül meg kell állapodniuk, különben sor kerül a törvénytörő helyzet megszüntetése érdekében, vagyis a kijelölési eljárás megindítására, lefolytatására.

A kijelölési eljárásban az érintett önkormányzatok véleményének kikérése a kormány megbízott törvényi kötelezettsége, ez a vélemény nem köti a kormányhivatal vezetőjét. Köteles azonban a döntését megindokolni abban az esetben, ha az nem egyezik az érintett települési önkormányzatok korábbi véleményével. Lényeges megjegyezni, hogy a törvényi feltételek fennállása esetén a kormányhivatal vezetője dönthet akként is, hogy az érintett „magára maradt” települést egy önálló hivattal rendelkező másik településhez jelöli ki, ezzel létrehozva egy új közös önkormányzati hivatalt. A kijelöléssel érintett önkormányzat a döntést közigazgatási perben megtámadhatja. A kereset benyújtásának a végrehajtásra nincs halasztó hatálya, kivéve, ha külön kérelemre a közigazgatási és munkaügyi bíróság a határozat végrehajtását felfüggeszti.